

სახლს და არა ეიღაც შეერბაკოეს,
თბილისში, როგორც უნებლივეთი
შეუდომით მოეიყეანეთ ამას წინ ით
ჩინწერ გაზეთში.

„დროების“ პორტატივნების

ხიზაბავრა, 7 მეტათთვეს. ზავლი-
ლად მოგახსენეთ ხერთვისის ცახის
ეკლესიის ზედ წარწერილ ქვის პოვნა-
ზედ; განვეძ მივედ და ვთახე, რომელ
გაებატონსაც წაუღია ის ქვა და სახლის
სანათურებზედ მოუქმარია, ორ არშინ
ნახევარიდგა ნორი ტკაველილა დამიხედ
აღილობრივ მამასახლისს ჩამ აღმო-
უჩნია, ისევ იმისთვის მოუბარებია და
ინახავს ნაწილივით. ერთხანს ასე იქ-
ნება, თუ მოიკითხეს, ხომ წარუდგენს
ეისიც რიგია, თუ არა და ამასაც გააუ-
ჩინარებს!

ნახეთ დროების სიმუხტლე, უბე-
დურება: 200 წლის გამაპეადიანე-
ბულნი არიან მაინც ხეროვისელები
პწყვრელას მალიმან - აფენდისაგან,
დღემდის ციხეც, ციხის კვკლესიაც და
ყოველი მისი შენობაები კრძალვით
და დიდის პატივისცემით ინახებოდა;
მეტადრე სსმალოს მფლობელობის
დრას წარმოუდგენელის თანაგრძნო-
ბით დაცულ იყო ეს ყოველი წინა-
პართაგან ლირს-სახსოვარი ნაშთი და
დღეს კი ქრისტიანთ ხელმწიფობაში
ასე უკულმართ ეცყრბოდნენ ამ
ჩეენს ძეირთასს სიძველის ნაწილებ-
სა!.

3:0 ჩეენი ბრალი! რა ტყუიღ-
უბრალოდ ვვამაყობთ და ემედიღუ-
რობთ ჩეენს გმირთ წინაპარზ სიძლიერ-
ებსა, მეფეების სიმძლავრებსა და ჩეენს
ქართველობაზედა , როცა ჩეენ

ნაკუზზათ აჭრას, მაგრამ იშას არ უშობენ.

ତେବେଳୀଙ୍କ ନୁହୁଣ୍ଡରେ ଦାଲୁଗୁର୍ବିନ୍ଦୁମାତ୍ର,
ମରା ଉପାନ ଦାସଦେଖିବାରେ ବେଶତାରୀବ
ବର୍ଷାଲ୍-ଦା-ବର୍ଷାଲ୍; ନିରଶ୍ଵରିନ୍; ତେବେଳୀଙ୍କ
ପଞ୍ଚାଶ ପଞ୍ଜର୍ବିଳି ଦା ନେତ୍ର ମଧ୍ୟ ବାବଲୁହି
ମନୋରୂପିନ୍ ପଦିଲ୍ଲେବିଳ ଶୁଣି, ଶାନ୍ତିମାତ୍ର
ଗୀଯତ୍ରା—ଶେଳା ଯେ ଅନ୍ତାକୀଳି ଫାଲିଲି ବାବ-
ଲି ସାମ୍ରାଜ୍ୟରୀ ବାବଲି ଶେଖିନ୍ଦା । ଏହି ଗା-
ମନିନ୍ଦେବା ଧରାଲାବ ପ୍ରେଲାଭ୍ୟାକ୍ରିମ । ତେବେ-
ଲୀଙ୍କ ଶେଖିନ୍ଦେବା ବେଶବ୍ୟ ପ୍ରାଣିଲା, ବେଶ-
ତାରୀବ ବେଶିଲା କେତେବ୍ୟ ହାହିନ୍ଦାଗୁଲି ଫାଲିଲି
ଦା ପଦିଲ୍ଲେବା ତାପଦେବା ।

სამწუხაროთ სტამბაში მიჩქარიან
და დრო არა მაქეს პარალელური გა-
ვაელო სარდელს პიესას და გადაკი-
თებულ პიესას შუა. „ომარ-ბატონია
შეილის“ ავტორს, უცკველია „დღამ
მატიული ძარღვი“ ან აკლია და კი-
დევ რამდენიმე პიესებში სულ გაია-
მართავს ხელს პიესების წერაში. მა-
რაფ შუტაში, მაგ. — სიტყვაზე დამჯერ
დით — ზოგიერთა ადგილი გამოტოვე
ბულია, მავრამ ისე ხელოვნურათ
რომ გადაკეთებულის „სიერთეს“ დ
სისრულეს არ ანდება. მოქმედები
ადგილები, რომელიც ამოურჩევია გა-
დამკეთებელს ცოტა არ ეშვესაბამებ
არიგინალის ადგილებს და ძნელ
წარმოსადგენია რომ სურამში ამ გა

დღეს დაცემულნი ვართ სულითაც
გულითაც , მას ქმედებითაც . რას
გვარგია ან რას მოგვეფებელება ცა-
რიელ-ტარიელი ტრაბახი, ბაჭი-ბუქი
და დაქადნება? რაც შევეძიძლიან და
ხელიდგან გამოვვიდა სიადვილით საქ-
მის გარივება, გაკეთება, იმას არ ვკა-
ღრულობთ, ხელს არ ვკიდებთ და
მაღლა მთებზედ თვალი გვიშირავს,
ღრუბლებში დაეჭრინავთ და საწუ-
თოს ყოველ ქარის ქრიალს გაესდევთ
უპრალო უცნებაებითა, ტუტუცი,
ცეტი, ცრია-ფანტია, ტვინ-შერყეუ-
ლივითა! დიდი სირცხეილი ჩვენთვის,
ოთვი სირცხეოთა!!!

ରୀ ପାମ୍ବଦେଶ ଦ୍ୱା ସିନ୍ଧୁଦିଲ୍ଲୀ ମହାଦୟେ ଶାମ୍ଭୁ
ମୃତ୍ସମା ଦ୍ୱା ମଦ୍ଦାଦରାତ ମହାତୁଳ ଶାକ୍ଷଳ
ଶ୍ରୀ, ରାଜ୍ୟଲ୍ଲିଙ୍ଗାପ ଶ୍ରୀପ କ୍ଷମିତ୍ର ଶ୍ରୀଶିଖର
ଶାକ୍ଷଳ୍ପଦିଲାମ ଶ୍ରୀପଦାଦ୍ୟ, ମାଗଳାମ ମେଲେଶି
ରୀ ଧରାଲୀର, ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭାବୀ ପାତା
ରାଜ୍ୟ ଏହି ଏକିମି ଦ୍ୱାରା ଉପର୍ଯ୍ୟାଳେ
ଏହି ମଧ୍ୟରୁଲୀର, ରାଜ୍ୟରୁ ମହାପରିଵର୍ତ୍ତନ
ଶିଳ୍ପିର ଦ୍ୱା ଉତ୍ତରାଂଶ ଦ୍ୱାରାମିଲିର, ଏହିଏ
”ତାମାର-ମାତ୍ରମିଶ୍ରିଲୀପି”.

სცენაზე პიესა, როგორც თავიდან
მოგახსენეთ, კარგათ წავიდა. საფარო
ვისა, აბაშიძე, თითონ ბ-ნი მესხი
რომელიც ეს ორი კვირაა პარივიდა
დაბრუნდა, თამაშობდენ და საკირი
ველი არ არის რომ ეს ცოცხალი
და როული პიესა კარგათ წასულიყო
თითონ სცენის მოყვარემ სოლომო
ნის-ძემ მხარი დაუჭირა არტისტებს ა
სალამოს.

შპთავერეს მოქმედ პირს, პეპლაძეს
თ. მაშობდა ბ-ნი აბაშიძე. ბექრი ხა
ნია არ გვინახავს, რომ აბაშიძეს ას
ეთამაშოს სცენაზე, როგორც ამ სა
ღამოს. ნამეტურ პირველს მოქმედე
ბაში ჩვენ წინ გვედგა არა ქართული
ხალი სცენის მოთამაშე, არამე
დიღი, გამოყილი და ნივიერი აქტი
ორი, *un acteur accompli*. მეორე დ
მესამე მოქმედებაში კი ცატა არ იყო
უკლო. დაიწყო პირველ მოქმედება
ში აჩქარებულათ და მერე ერთი წე
მი არ შეჩერებულა, მოქმედება

მოჰკურიბა, ვერ მოისცენა. შეელა წა-
ვიდ-წამოვიდა ღროებითი სიმუხთლის
მიმდევარობითა და მტრია მეფის მა-
მობრივი გონიერება კი სამაგალითოდ
დაშთა ქვეყანაზელა...

Ոմօսօ առ ոյսաս, աելու հիշենքս, մար-
տալուա, մյցոնձա Շացարուա եղլոտցան.
լոնց-ձալու զամոցարուալու գլուխ ծցէր
բոմբենց, հոմյցլոնց հիշեն ընրոցի-
՛ն հիշենցան ծցէրուու սմլուհոնո ոյցենց
ոմատնչց սպորտ ծցէրուու գլածա-
ցարտ և վալուուու, եղլուսնուուու և
ցարուուու, ալարուցյրու ալար ցա-
թոցազու եղլուուցան, սեցան եղլուս վեց
եղցարոնո ցարտ;—մացրամ մի սցըլուս-
մցըլ նշնուուցան նամուու և սկալուուուց
ծուն չցըլ-վահնիցըրաս հաջաս ցիմարուուց
ծուու? Ապա մանց եղլու մուզկուուու
նշցյրուուու ցրուաց. մահա ամցըն հիշեն
սոնչահմաւց, ցամուուցյրենց և աւուուց
հոնձա; սպիտակ վուլուու ցցըրուուց
ցըրուուց, ամա-օմօս ոցալուուցյրենց միշերուու
ուցալուու և սպիտալու եցելուուուու
ջցեցեն! Ահա ցարուց և մարուու
վուուցլու լցոնամ. Ացրուոնմա միշցալու
լնին-նալումենց և յալուուու ուամա
նշուամ! Աուրուուց ցրուուց հոմ բա-
լուանան ցինչու հայուլուս, մյուրուու
հոմ չշուսի չցըլ դանճուրուու, մանց
ալար հայուլուու ու բուռու-լամշն
հիշեն հալու աւցցումարտ?

გასწია. ხან ნელა უნდა ლაპარაკო
ხან წყნარათ და დამშეიღებულათ
მაგრამ აბაშიძე კი ჩქარობს და უვი-
რის, ყვირის და ჩქარობს. მერე ამას
თან ერთი ნოტია იმის ხმაში, ერთ
ლაქა იმის თამაშში—თეატრის უმრავე
ლესობის თავის მოწონება... მე ერ-
თობ დიდი აზრისა ვარ აბაშიძეს ნიჭ-
ჭე რომ ვითარდო: აბაშიძე ას ან

ბატ. საფარისას — მეორე ნიჭიერ
არტისტების — საღამოს კლდა მისი
ნიჭის ჩევჭე, გრიგორი თვისება, სიცხო-
ველე, ორუ თავისი ქმრის გადაჭარ-
ბებული იქარის და ყვირილის საკუ-
თარის ლევმით გამოსყიდვა დაუზი-
მება. და დიდათაც შესტადა. ჩაწია-

წყალ დიღობასა შესრუტებულ ცენტრზე
დებსა, მეტადრე ტრიუმფა! მრავალშე
ოსმალოს მფლობელობის შემდგომ
ხერთეის მჯდომ ქართველ კამანდა-
ოებს თუ ახალ-ქალაქისას, სამჯერ-
თუ ითხვერ ნება მოუცათ ციხის
დაქცევისა მცხოვრებლებისათვის ხი-
ლის ბურჯების გასამაგრებლად! მართ
ლად დაქცეული ნაწილები რომ ნა-
ხოთ, შეგებრალებათ, მტერსაც მტრო-
ბით თვალი ეტკინება, კამანდათებს
კი არც თვალი სტკენით და არც არა
გული! ნახეთ რიგიან არ სწავლასა და
შორს გაუჭირებელობას რამდენი ენე-
ბა და ქცევა მოაქეს ჩვენი ქვეყნისა-
თვის! მინ იცის დღემდის რავდენი
ურიცხვი ციხე-ნანგრევი დანგრეულ
არიან ამისთანა უგუნურ პირებასაგან
და რავდენიც უნდა დაიქცნენ, მიწას
გაუსწორდნენ უზრუნველობითა! რო-
ცა მოთავე მოხელე კაცი ასრო ცუ-
დათ მოიქცევიან უწავლელი გლეხ-
კაცი რაღას დაზოგავს? ხერთეის
ციხის მახლობლად მდგარინ სახლე-
ბი ირი და სამი წილი სრულ ციხის
ეკლესიის ქვებით, გაშალის სასახ-
ლებებით და ციხის ნანგრევი ქვებით
არის ნაშენი!...

ხერთვისი წოდება ბუნებითი კარ-
თულია (ლერ-თვისი), თქმა არის ორ
წყალთა შუა შესული ხმელეთის ღე-
რი, მე დარწმუნებული ვარ, რომ ეს
ციხე ღილა პირზე იენა მარჯველით
წინ ძრისტეზედსამესხო საქართვე-
ლოს კარად; შელისაც ბერძნებმა
პირობოლი უდეს და პარსემმა
მურმუხ-შაჰარისა მტკიცებს ხერ-
თვისის თავს ებარე სოფელის წო-
დება ქვარშა, თომელისაც ერთი და
იგივე გამოთქაქეს ძიროშითან.

ძის ქვრივი, კბილი, ცეცხლსა და
წყალს შეუ ამოსული დედა-კაცი,
რომელიც კა და იგივე დროს ათას
როლს ითამებს, უფრო გამბედავი
ენით მოლაპაკე უნდა იყოს, უურო
ხმა მაღლამოკისკისე, უურო გადა-
მეტებულია სკენის ბატონი, ვინემ
როგორიც საღამოს იყო ბატ. სა-
თაროვისა.

შიოონიერის ავტორმა პ. მესხიმ
უარიალო და უმნიშვნელო როლი
იღო როლის სახელი არც კი გვიხ-
სენებია წაარსის დაწერაში, მაგრამ
ეს უბრავო კაცის როლი ისე სრუ-
ლათ წერილია; ისეთი შტრიხე-
ბით შექმნარგლა უბრალო სოფლის
მუზიკის სატატის ხმა, ქცევა, სიარუ-
ლი, ყრტები, თვალი, რომ იმის რო-
ლის ზერგით ყველა იცნობდა ნამ-
დევილ აკტორს. „მისს სიარულში
ღმერიობა ეტყობა“ იტყოლნენ ძეგ-
ლოვან მინარევი.

სოლომონიძემ და მორინთლის
ქალმა თამაშის „ანსაბლი“ კარგათ
დაცვეს. ნამეტურ სოლომონიძემ,
რომელმაც თვალების ქაჩვით, ყერი-
ლით და ხშირის ტრიალით ნამდვილი
შეკრელი, სწავლა და ხელოვნება მიუ-
კარებდელი ბუნების შეიძლი, წარმოუდ-
ინია თავაზის პოპულარული.

၁၂၃

ამ პირობოლს პლუტარხი, დიონ-კარინი და აპპიუსი პკროპოლად იხსენიებენ. მაერთ ალგილის მდებარეობასაც ნათლად ჰქატვენ, როცა ცტერენ რომაელ სარდალს დიდ პომპეს შემოსელაზედ სამხრეთს; როცა მოლო დროს დამარცხებულ ჩევნის მირდატ ევპატორს მერეთისკენ გაქცეულს, ზამთრის სიახლოესიათვის უკან ვეღარ გაუდგა, სამესხეთოში შემოვიდა; იქ, სადაც პრტაგ შეფეროველთა შემაგრებულიყო მომხრედა მეტად მოსარჩეო მირდატისა ციხე-ქალაქზედ მისვლამდის, მაციქულები დაგება წინ მეფე პრტაგმა ძლევნებით სახაშვალოდ: ეგვე შეერივებინა როგორმე და ომ-ბრძოლა აეცილა თავითვან; მაგრამ პომპე მიუხედა ვერაგობას და დაუყოვნებლად ქალაქზედ მიეიდა, შემოადგა აკროპოლს, რომელიც მდებარებდა მტკერის პირზედ ორს მთათ ქედებთა შეა! ამ ღროს შეფერტაგი გავიდა ხიდს გალმა, ხიდი დაუწვა მტერს და შემ-გრდა ციხეში. მრავალი ბრძოლის შემდგომ, დიდი პომპე გავიდა გაზაფხულის პირს წყალ-დიდობისა თი-ათასი ნაეტიკებითა და შეესიაჭლა-ში: რომის სამხედრო ეომა გაცხარებით იქამდის, რომ ციხე-ქალაქი აღდეს და პრტაგი მეფე დაიტრინეს ხევობაში, მიჟვნენ ფეხ-და-ფეხ თავ-დაღმა ხევობაზედ, მაგრამ მაღლარი ტყით მოსილი ხევობა დიდად უჭირებდათ საქმესა: თურმე მცხოვრებინ ხის წვეროებზედ და მაღლა სეროებზედ ასულნი წინ უდგებოდნენ შეიღდისრითა და შურდულის ქვითა თვალს არ ახლინებდნენ *).

მიღევ ხერთვისელები სთხრიან ღა აქცევენ მაღლით ამ ციხეს საუნჯის მიზეზისათვის, რადგან ბაშალა აჭარელი იყო, ქართველი კაცი, ბევრ სიმდიდრეს იძენდა; თვითა უშეიღლო იყო და ოსმალების მისაცემად არ ემეტებოდა, ამის გამო მაღლა-მაღლ ინახდა ხოლმე იმ ციხეში გაქცეული თუ ტყვედ დაჭერილი რუსის სალდა-თები ჰყავდა, იმათ ანახებდა იმ საუჯე და მერმე მოაბაძდა ქვებს კისრზედ და წყალში ახრისხმდა, რომ ხეაშია დი გარეთ არ გამოეტათ...

ამ საუნჯის შეძნის უზომო სურვილმა ერთი სამშუხარო უბედურება მოახდინა ხიზაბერაში: 15 თიბათვეს მელაშეიღლები მამა-შეიღლი, ცტრე და ისებ, მუშაბაძნენ; კედლის შენების ღრიას დროს მოსკდა უეცრად ნათხრის პირის ზურგი გადმოაწენა ზედ კედლი და ორივე ქვეშ დაიტანა, დახოცა. ზეიან შეიტყვეს თურმე, რადგან სოფლის გარედ მოშორებით იყ, შეტყობისაე მისცენენ, გასკრეს იმავენა მიწის ზევე, ამოასხეს მაგრამ მკედრები. პათ მარტოდ-მარტო კედლების შენების მიზეზი ეს ყოფილა:

ამათ გვარში დარჩენილი ყოფილი მცხოვრებელი თავიანთ მარჩენი ცხვარ-ძრობითა!

შარეს მდგომარეობაში არიან ბარის სოფელთ უმრაველეს ნაწილი; მეტადრე საცა საბორონია, თავის უფლად ცხოვრება სულ არ შეიძლება. ჩევნი მეს-მართველობა სიბის ქვესა უძრავი კლდის ნატეხარია, რომ ამდენ ჭირ ნალველს, შევიწროებას უძლებს!

ძრიელ კარგი და სასარგებლო საქმე იქმნება, მისცემდეს ამ გვარ გაჭირებულ მცხოვრებო მთავრობა გარდასახლების ნებას ლამაზი გარდასულ მცხოვრებო ნასოფლარებში, რომ ცოტა არის მაინც ახლა სული მოიდგან, მოიპრუნონ; მასთან უბრძანებდნეს ადგილობრივ აღმინისტრაციას მისცენ შემწეობა უყველ რიგად ხალხსა, რომ გაჭირება არა გამოიარონ-რა ერთის მხრიდგან მეორე მხარედ გარდასულ-გარდოს უფლობით ში. შეკველად სხვაგან გარდასახლების მსურველი დიდი ნაწილი გლახანგი და უქონელნი იქმნებინ; ამათ დიდი შემწეობა უნდა. შერ იმ დარაჯაზედ არ არის ჩევნი განათლებული თაობა, რომ ერთი მცხოვრებით სამადლო წრე შეადგინონ ამ საქმისათვის, რომ ჩევნს მამა-პაპათ და ჩევნს გადაკარგულ მოამტეთ მიწა წყალზედ ისე ჩევნიერ ძმანი დასახლონ. გინმე მესჭ.

წელს შავისეთში კარგი ჭინახული სხინს; უფრო კარგი იქმნებოდა, თუ რომ ამ წეიმიან წელიწადს სიცივები არ ყოფილიყო: ისე გავიდა თითქმის გაზიფხული, ზაფხულიც აეტა ნახევრად მიდის, რომ ერთ მცხოვრისაგან არ გარჩეულა; მარტში უფრო სითბო იყო მაისისაგან, აპრილი და თიბათვე დიდი ნაწილი ერთმანერთს ჰგავდნენ.

განა შავისეთში პირად შემოუტია ყვავილმა, 30-ოდე ყმაშეიღლი იმსხვერპლა ხიზაბერაში, ასე სხვაგანაც. საოფლე-სახადიც იყო აღა-ალაგ სოფლებში. რაც ყვავილმა დაკალო, იმან შეათავა. მას მერმედ გაჩნდა შინაური ფრინვლის ჭირი ყველგან; ამას მოჟყა ცხვრის ჭირი და ამას რა მოჟ-

ცავადის და გინმე მესჭ.

ამისი მიზეზი სოფლური კარმიდა-მოს უშმიდურება და ბინძური ცხოვრება არის. ღიდუ ნაწილი ჩევნებური ერის ზამთარ-ზაფხულს ბოსლებში ცხოვრობენ პირუტყვებთან ერთად: ზამთარში მისოფეს, რომ ცეცხლი-შემა ცოტა მოვენდებაო და ზაფხული მიდით მისოფეს, რომ სხვა ცალკე საზაფხულო სახლი არა აქვსთ; საქნლის ნებები კარ-წინ უყრითა, სხვა ნაგავი, ნეშვ, სიბინძურები ზედ მეტი და, რა საკეირველია, ყოველ ნაირი ჭირი და სწერულება დაბუდეილი იქმნება ჩევნს სოფლებში!

რამდენი ხანია ცდილობს აღმინისტრაცია ნებე-ნამკელი სახლ სამყველებს მოაშორებინოს, სოფლები გარე დააყრევინოს და სისრულეში ვერ მოუყვანითა! განა აქვსთ აღგილი ყველა სოფლებს, რომ ასერულებინ კარგი იყენებს კარგი არა და ქერსაც და სამყოფი საზრდოც მოუვათ აქაურ გლეხ-კაცებს, თუ შეარჩინათ ვინმე. ამისთან მოსავალს რომ გაზაფხულს მოსავალიც (ფეტვი და სიმინდი) მოჟყალოდა, გლეხების კოჭი აღმზედ იჯდა: ისეთი უწვიმისბა და სიცეები არის მთელ ძახეთში, რომ ბალახიც კი აღარსად არის საქმეელს მოვა-ძეოთ.— ვენახები ზოგან კარგები არის, მაგრამ სიცეებმა შეაწუხა, ზოგან კი ნაცარმა ძალიან გაფუჭებულა...

ძლიერ შევვიმოკლდა მალაქის გზა ძახელებს! მაგრამ, როდის გველისება ახალ-გზაზედ გავლა, ღმერთობის იცის. წარსული თვის დამლევს ტფილისის გუბერნატორი ბრძანდებოდა დიდ რევეზთან მოპატიუებული. ამბობენ, გავლა-გამოელაში დაათვარიე-ლოთ სოფლები გვარის ზევანისა, ამას არ უნდა მოველოდეთ ერთი კაცებისაგან?! . . .

ლობის თვალით ბრძანდებულები ბერნატორი, როგორც აუცილებელი ნავეტნავად იმ მამასახლისებზედ რომ ლებზედაც ბევრი საჩირები აწყება მაზრალითად, ბაკურცხის ძველ მამასახლის დაპირებია, რომ მამასახლისათ ისე შენ დაგაუყენებო, რომელიც ხალხმა არ ინდომა ამორჩების დროს, და მასვე და ვეჯინის მამასახლის დაპირებია ჯილდოდ ყელის მენდლებს. ისე კეთილის თვალით დაუნახამს ბ. გუბერნატორის ეს ორი შენისანიშნავი თავიანთ ბოროტ-მოქმედებით მამასახლის, რომ გამოთხოვების დროს ხელიც კი ჩამოუტომევია, როგორც თიორნე ლაპარაკობენ. ღმერთმანის, რომ ჩევნ არა გვშერნატორის გულ-კეთილობა; ჩევნ მხოლოდ იმას ვჩინით, რომ აქმდის არას აკეთებდნენ ეს პირები ავაზაკობის მეტსა, და ამისათვის რომ ჯილდო მიიღონ, შემდეგ ხომ უფრო გადამეტეს! აი ამასა ვჩინით. რამე საქმისთვის რომ მიეიღო ბ. მამასახლისებთან, ისინი იმის ისტორიის ჩამოგვიგდებენ, გუბერნატორმა როგორ მიიღო ისინი და ან რა დაპირდათ. ამ ისტორიისთვის, რასკვირეველია, საწყალ გლეხების აგრძნობინ ნებისმიერი შეაკლირების შის.

როდესაც სასოფლო მმართველობის წარმომადგენელნი თავიანთ ბოროტ-მოქმედების ჯილდოთ გუბერნატორისისაგან სიკეთეს იღებენ, ამ მხრის სამლედელო პირთ მიენიჭათ მლეთის განგებით ლირსეული ჯილდო თავიანთ მოქმედების წყალობით დასაკმაყოფილებლად. ერთი სოფლიდამ (ზურჯანიდამ) ერთათ გზავნიან, რომელიც ისმის, მონასტერში ბლა-ლობინს, მდაღელს, მთავარ-დიაკონს, მაღლა-დელს, მთავარ-დიაკონს, მთავარ-დიაკონს და რომ მიერების, რათა მოინანი მათ სამის წლის განმაელობაში თავიანთი ცოდები. მრთ მდვდელს კი ს. ვეჯონში ი. ბ., რომ არ მიაქცია მთავრობამ აქმომდე ჯეროვანი ყურადღება; ლაზათიანად მიარტყეს. საქმე არ როგორ ყოფილა: სადღაც გადაუკარა რამს თურმე მდვდელს; როცა მიმა-ლებულა შინ, გზაზედ ერთი თავისი მრევლთაგან შევხედრია და ასტერია მას დაპატიჟეეთ. მაც წაუკვანია შინ. იქაც კარგათ გადაუკარა მდვდელს და დარიგების მაგიერად დაუწყისა ამ კაცების გადაუკარა რამს თურმე მდვდელს; როცა მიმა-ლებულა შინ, გზაზედ ერთი თავისი მრევლთაგან შევხედრია და ასტერია მას დაპატიჟეეთ. მაც წაუკვანია შინ. იქაც კარგათ გადაუკარა მდვდელს და დარიგების მაგიერად დაუწყისა ამ კაცებისაგან შევხედრია და ასტერია მას დაპატიჟეეთ. მაც წაუკვანია შინ. იქაც კარგათ გადაუკარა მდვდელს და დარიგების მაგიერად დაუწყისა ამ კაცებისაგან? . . .

სადაც მდვდლები, წოდებული უნათლად ქვეყანისა, ამ ნაირ საქმებს შერებიან, რას არ უნდა მოველოდეთ ერთი კაცებისაგან?! . . . შეველი თავადი—კაცი თუ კალი—ამ საზიზლარ ამბავს ჰამაჯერება— იქ, სადაც არ უნდა დამიალოს. ლაპარაკობის იქ, სადაც არ უნდა დამიალოს. ლაპარაკობის იქ, სადაც არ უნდა დამიალოს.

*) Plutarque. Vie de Pompei. L. XXXVI, Dion-cassion, 6, 33, 36, 37, et XXXVII, 6, 1, Appien l, t, p. 399.

